Jussi Korkeamäki,
johtaja
Vankiterveydenhuollon yksikkö
23.11.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 165/2020 vp.) täydentämisestä

Vankiterveydenhuollon yksikkö (VTH) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa mainitusta hallituksen esityksen täydentämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö muodostuu vankiloissa sijaitsevista poliklinikoista, Psykiatrisesta vankisairaalasta ja Hämeenlinnan vankisairaalasta.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi säännöksiä koskien tupakointia avovankiloissa ja suljetuissa vankiloissa perustuslakivaliokunnan esittämillä huomautuksilla. Alkuperäisessä esityksessä (HE 165/2020 vp.) ehdotettiin tupakoinnin kieltämistä avolaitosten sisätiloissa ja suljettujen vankiloiden ulko- ja sisätiloissa. Esityksen tavoitteina olivat terveyshaittojen estäminen, terveyden edistäminen ja tupakoinnin lopettamisen tukeminen sekä vankilan toimintojen ja järjestyksen turvaaminen.

Nyt lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutosta tupakoinnin järjestämiseen suljetuissa vankiloissa perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta: tupakointi sallittaisiin ulkotiloissa vähintään kerran päivässä päivittäisen ulkoilun yhteydessä eikä tämän ajanjakson aikana käytettävien tupakka- tai nikotiinituotteiden määrää rajoitettaisi. Lisäksi ehdotetaan säädettävän vankien ja tutkintavankien säännösperusteisesta oikeudesta tupakoinnin lopettamisen tukeen.

Esityksessä ehdotetaan vankeuslain 10 luvun 1 §:ään ja tutkintavankeuslain 6 luvun 1 §:ään lisättäväksi säännös siitä, että vangeilla on oikeus lääketieteellisten tarpeidensa mukaisiin tukitoimiin tupakoinnista vieroittautumiseksi. Säännös kattaisi käypä hoito –suosituksen mukaisen tuen eli nikotiinikorvaustuotteet, yksilötuen, ryhmätuen ja tarvittaessa lääkehoidon.

VTH viittaa aiempiin lausuntoihinsa ja kannattaa tupakoinnin kieltämistä vankiloiden sisätiloissa terveydellisten syiden perusteella. VTH:n arvion mukaan tupakoinnin järjestäminen esityksen mukaisella tavalla ei tuota yhtä suurta terveyshyötyä kuin aiemman esityksen mukainen kokonaisvaltainen tupakointikielto, sillä vähäinenkin säännöllinen tupakointi on haitallista terveydelle. Tupakoinnin kielto sisätiloissa on kuitenkin tärkeä muutos vankien ja vankilan työntekijöiden tupakansavulle altistumisen enkaisemiseksi. Ulkotiloissa erityishuomiota tulee kiinnittää siihen, että tupakointiin tarkoitettu tila sijoitetaan riittävän kauas rakennuksen

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU. Allekirjoituksen voi tarkistaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamosta.
Korkeamäki Jussi, Johtaja 23.11.2022

sisäänkäyntien ja ilmanottoaukkojen läheisyydestä tupakansavun leviämisen estämiseksi. Tupakointiin tarkoitettu ulkotila tulee sijoittaa myös riittävän kauas muista vankien ja vankilan henkilökunnan käytettävissä olevista ulkotiloista.

Vankien tupakoinnin lopettamista tulee tukea riittävin keinoin ja resurssein. VTH:lla on päihdelääketieteen ja päihderiippuvuuksien hoidon erityisosaamista, mitä tarvitaan tiettyjen potilasryhmien nikotiiniriippuvuuden hoidossa. VTH kannattaa sitä, että vangeille tarjotaan säännösperusteinen oikeus Käypä hoito -suosituksen mukaisiin tupakoinnin lopettamisen tukitoimiin ja että tuen tarve ja kesto arvioidaan jokaiselle tupakoivalle vangille henkilökohtaisesti. VTH vastaa lääkkeellisestä tupakoinnin lopettamista tukevasta hoidosta sekä nikotiinikorvaushoidosta vangeille, joilla on tähän erityinen lääketieteellinen peruste kuten perussairaus tai esimerkiksi tuleva leikkaus, joka edellyttää tupakoinnin lopettamista. VTH:lle ja Rikosseuraamuslaitokselle tulee taata riittävät resurssit tukitoimien toimeenpanoon, ylläpitoon ja vaikutusten seurantaan. VTH:lle esitetään vuositasolla kolmen sairaanhoitajan lisätyöpanosta, yhteensä 150 000 euroa, ja lääkekulujen lisäystä 100 000 eurolla. Tämä on aiemmin esitetyn arvion mukainen. Inflaatiovaikutuksen vuoksi VTH:n näkemyksen mukaan määrärahaa tulisi korottaa lääkekulujen 10 prosentilla, yhteensä 110 000 euroon.

Tupakoinnin lopettamisen tukipalveluita tulee tarjota myös vangeille, jotka jatkavat tupakointia päivittäisen ulkoilun yhteydessä. Tupakoijille, jotka eivät pysty lopettamaan tupakointia tai halua lopettaa sitä, lyhytvaikutteisista nikotiinikorvaushoitovalmisteista tai lääkehoidosta ja neuvonnasta on apua tupakoinnin vähentämisessä. Hoito saattaa myös johtaa lopettamiseen. Koska osa eritoten suljetuissa vankiloissa olevista vangeista tupakoi vähemmän kuin ilman mitään rajoituksia, tulisi vieroitusoireita hoitaa myös vangeilla, jotka eivät halua lopettaa tupakointia.

VTH katsoo, että vangeille on tarjottava mahdollisuus parhaaseen mahdolliseen terveyteen. Tämä voidaan toteuttaa esityksen mukaisella tavalla tukemalla aktiivisesti tupakoivia vankeja lopettamaan tupakoinnin ja seuraamalla tarjotun tuen käyttöä ja tehoa.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU. Allekirjoituksen voi tarkistaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamosta
Korkeamäki Jussi, Johtaja 23.11.2022